

Regionens revisorer 2020-09-23

Till
Regionstyrelsen för yttrande
Regionfullmäktiges presidium för kännedom

Revisionsrapport Granskning av regionens miljöarbete

Regionens revisorer har vid sitt sammanträde 2020-09-23 behandlat och godkänt bifogad revisionsrapport "Granskning av regionens miljöarbete".

Granskningens syfte har varit att bedöma om regionstyrelsen bedriver en ändamålsenlig styrning av miljöarbetet. Vi har i vår granskning biträtts av sakkunniga från PwC.

Vår samlade bedömning är att regionstyrelsen inte helt bedriver en ändamålsenlig styrning av miljöarbetet.

Iakttagelser i granskningen visar både på styrkor och förbättringsområden. Det finns en tydlig strategi och strategin har kommunicerats i organisationen på ett tillfredställande sätt. En iakttagelse är att det finns många mål inom hållbarhetsområdet och genom att dessa mål presenteras i flera olika dokument föreligger det en risk att det förekommer målkonflikter. Granskningen pekar också på att det inte är helt tydligt i den ordinarie uppföljningen när vilket dokument följs upp eller hur det går med samtliga mål och aktiviteter i de olika dokumenten. I granskningen har det inte gått att spåra i protokoll att det sker någon systematisk uppföljning till regionstyrelsen avseende miljö- och klimatarbetet med tillhörande mål och aktiviteter.

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- Vi rekommenderar regionstyrelsen att se över antalet mål inom miljö- och hållbarhetsområdet för att tydliggöra prioriteringar och underlätta uppföljning samt för att undvika målkonflikter.
- Vi rekommenderar att regionstyrelsen tydligt resurssätter målen som presenteras kopplat till de olika strategierna.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att det systematiskt sker uppföljning till styrelsen avseende miljö- och klimatarbetet med tillhörande mål och aktiviteter och att det tydliggörs när respektive dokument följs upp.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att följa upp hållbarhetsarbetet utifrån Agenda 2030 för att tydliggöra hur regionen bidrar till de globala målen.

Yttrande samt redogörelse om vilka åtgärder regionstyrelsen avser att vidta med anledning av resultatet i granskningen önskas senast 2020-11-30.

För regionens revisorer


Jan-Erik Martinsen


Eva Hudin


Gösta Gustafsson


Peter Wesley


Tobias Eriksson

Bilaga: Revisionrapport Granskning av regionens miljöarbete

Svar sänds till: regionen@regionhalland.se

Granskning av regionens miljöarbete

Region Halland

Augusti 2020

Anna Borg

Emma Ekstén



Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	3
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte och revisionsfrågor	5
1.3 Revisionskriterier	3
1.4 Avgränsning	5
1.5 Metod	4
2. Iakttagelser och bedömningar	5
2.1 Strategi	5
2.1.1 Iakttagelser	5
2.1.2 Bedömning	8
2.2 Mål, aktiviteter och resurser	8
2.2.1 Iakttagelser	8
2.2.2 Bedömning	9
2.3 KommunikERING av strategin	10
2.3.1 Iakttagelser	10
2.3.2 Bedömning	10
2.4 Uppföljning	10
2.4.1 Iakttagelser	10
2.4.2 Bedömning	12
3. Revisionell bedömning	13
3.1 Rekommendationer	14
4. Bilagor	15
Bilaga 1 - Åtgärder och mål i strategi för energieffektivisering	15
Bilaga 2 - Åtgärder och mål i Handlingsplan för grön tillväxt	17

Sammanfattning

Efter genomgång av granskningens samtliga revisionsfrågor gör vi den revisionella bedömningen att regionstyrelsen **inte helt** bedriver en ändamålsenlig styrning av miljöarbetet.

Revisionsfråga 1 - Finns det en tydlig strategi för hur de övergripande målen för hållbarhetsarbetet ska uppnås?

Revisionsfrågan bedöms som uppfylld

Revisionsfråga 2 - Har strategin konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter och har erforderliga resurser avsatts?

Revisionsfrågan bedöms som delvis uppfylld

Revisionsfråga 3 - Har strategin kommunicerats i organisationen på ett tillfredsställande sätt?

Revisionsfrågan bedöms som uppfylld

Revisionsfråga 4 - Sker det en löpande uppföljning av hur arbetet fortskrider med att nå mål och genomföra aktiviteter?

Revisionsfrågan bedöms som delvis uppfylld

Rekommendationer

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- Vi rekommenderar regionstyrelsen att se över antalet mål inom miljö- och hållbarhetsområdet för att tydliggöra prioriteringar och underlätta uppföljning samt för att undvika målkonflikter.
- Vi rekommenderar att regionstyrelsen tydligt resurssätter målen som presenteras kopplat till de olika strategierna.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att det systematiskt sker uppföljning till regionstyrelsen avseende miljö- och klimatarbetet med tillhörande mål och aktiviteter och att det tydliggörs när respektive dokument följs upp.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att följa upp hållbarhetsarbetet utifrån Agenda 2030 för att tydliggöra hur regionen bidrar till de globala målen.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Genom sina verksamhetsområden inom bland annat hälsa, sjukvård och i många fall kollektivtrafik har regioner en stor möjlighet att försöka styra och påverka utvecklingen i samhället. Arbetet med att nå miljömålen är en viktig del i en hållbar regional utveckling.

Alla verksamheter och allt arbete inom Region Halland ska medverka till en långsiktig, hållbar utveckling. Region Halland anger på sin webbplats att det främst är transporter, energiförbrukning och jordbruk som ger negativ klimatpåverkan. Regionens arbete med att åstadkomma hållbart resande och hållbara transporter bedrivs i Hallandstrafiken AB.

Revisorerna har i sin bedömning av väsentlighet och risk beslutat att granska regionens styrning av miljöarbetet. Granskningen omfattar dels regionstyrelsens miljöarbete dels miljöarbetet som bedrivs i Hallandstrafiken AB. Granskningsresultatet redovisas i två rapporter.

I denna granskningsrapport redovisas genomförd granskning av regionstyrelsens miljöarbete.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsen bedriver en ändamålsenlig styrning av miljöarbetet.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Finns det en tydlig strategi för hur de övergripande målen för hållbarhetsarbetet ska uppnås?
- Har strategin konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter och har erforderliga resurser avsatts?
- Har strategin kommunicerats i organisationen på ett tillfredsställande sätt?
- Sker det en löpande uppföljning av hur arbetet fortskrider med att nå mål och genomföra aktiviteter?

1.3 Revisionskriterier

- Agenda 2030
- Riktlinjer för det interna klimat och miljöarbetet 2017 – 2020
- Strategi för energieffektivisering inom Region Halland 2014 och 2020
- Övriga interna styrdokument

1.4 Avgränsning

Granskningen sker övergripande och avgränsas till att omfatta framtagna strategi, struktur för uppföljning samt kommunikationsplaner.

Granskningen omfattar de Agenda 2030-mål som är relaterade till miljöarbete. Granskningen sker dock på en övergripande nivå och kommer inte att gå in i detalj på respektive mål.

1.5 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av relevanta dokument såsom mål och budget, riktlinjer för det interna miljö- och klimatarbetet, regional utvecklingsstrategi, tillväxtstrategi, handlingsplan för grön tillväxt samt andra relevanta styrdokument.

Intervjuer har skett med:

- Regionstyrelsens ordförande
- Verksamhetschef för regional samhällsplanering
- Miljöstrateg
- Strateg på avdelningen för regional samhällsplanering

Rapporten har varit föremål för sakgranskning av de intervjuade.

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1 Strategi

Revisionsfråga 1: Finns det en tydlig strategi för hur de övergripande målen för hållbarhetsarbetet ska uppnås?

2.1.1 Iakttagelser

Region Hallands vision är att Halland ska bli den bästa livsplatsen. Med det menas att Halland ska bli den bästa platsen att bo på, utbilda sig, arbeta och driva företag i. Ett av regionens uppdrag inom ramen för visionen är miljön. Fokus i regionens miljöarbete är att det ska finnas en långsiktig miljö- och klimatprofil med sikte på att öka mängden bioenergi och effektivisera energianvändningen. De övergripande strategierna avseende hållbarhetsarbetet beskrivs främst i regionens regionala utvecklingsstrategi samt i regionens tillväxtstrategi.

Regional utvecklingsstrategi

För att nå visionen används *Regional utvecklingsstrategi 2005–2020* (hädanefter benämnd RUS) som är det högsta styrande dokumentet för det regionala utvecklingsarbetet i Halland. RUS gäller inte bara för Region Halland som organisation utan för regionen som helhet och delas därmed av samtliga aktörer som arbetar med regionalt utvecklingsarbete i Halland - kommunerna, länsstyrelsen, högskolorna med flera. Arbetet med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi som ska gälla 2020-2035 pågår.

I RUS görs en beskrivning av utgångsläget när denna togs fram år 2005. Det beskrivs bland annat att miljöbelastningen på Halland är stor. Följderna av försurning och övergödning kan på sikt bli ett hot mot Hallands goda livskvalitet och attraktivitet som bostads- och lokaliseringsområde. I en bred dialog med kommunerna och regionen, länsstyrelsen och andra statliga myndigheter i länet samt näringslivets organisationer har det i RUS prioriterats 15 strategier som uppges vara särskilt kraftfulla för att förverkliga visionen om *Bästa livsplatsen*. Kopplat till miljöområdet finns följande strategi:

- *En god miljö, tillgänglighet, bra välfärdsservice, en frisk befolkning, ett jämställt samhälle och hög tillgänglighet är nödvändiga och grundläggande förutsättningar för att Halland ska bli den bästa livsplatsen.*

Kopplat till strategin beskrivs att regionen genom ett bra miljöarbete ska lägga grunden för en långsiktigt positiv utveckling. Halland ska vara en föregångare i arbetet för en ekologiskt hållbar utveckling.

Tillväxtstrategi

Tillväxtstrategi 2014–2020 beskriver mål och prioriteringar för att nå visionen om Halland som den bästa livsplatsen. Tillväxtstrategin är ett politiskt taget dokument som pekar ut riktningen under kommande år. Strategin kompletteras årligen på beslut av regionstyrelsen och regionstyrelsens tillväxtutskott utifrån behov i omvärlden och årlig uppföljning av strategin. Målet för tillväxtstrategin är att Halland ska vara en mer attraktiv, inkluderande och konkurrenskraftig region år 2020 än år 2014. Tre mål, åtta strategiska

val och 30 prioriteringar har identifierats för att Halland ska bli en mer attraktiv, inkluderande och konkurrenskraftig region.

I tillväxtstrategin beskrivs bland annat att det regionala tillväxtarbetet ska leda till en hållbar regional tillväxt och utveckling. Det innebär att dagens behov tillgodoses utan att äventyra kommande generationers möjligheter. En hållbar tillväxt och utveckling tar hänsyn till ekonomiska, sociala och miljömässiga faktorer. Ekonomisk tillväxt uppges vara en förutsättning för utveckling, men är inte hållbar om den äventyrar miljön eller om grundläggande mänskliga behov inte uppfylls. Det handlar bland annat om att hantera olika samhällsutmaningar, så som en åldrande befolkning, inkluderande tillväxt och klimatförändringar, samtidigt som konkurrenskraften utvecklas, till exempel genom att använda samhällsutmaningarna, såsom behovet av en grön omställning, som drivkraft för innovationer.

Det görs en sammanfattning av 14 slutsatser i tillväxtstrategin som ligger till grund för den regionala tillväxtpolitiken i Halland. Slutsatserna pekar på strategiska val och prioriteringarna som behövs för att Halland ska bli en än mer attraktiv region att leva, bo och arbeta i. En av dessa slutsatser (nr. 12) beskriver att transporter, energiförsörjning och jordbruket står för merparten av utsläppen av växthusgaser. I de europeiska måldokumenterna finns mål om att reducera utsläppen av växthusgaser. I Halland står transportsektorn, energiförsörjningen och jordbruket enligt tillväxtstrategin för merparten av utsläppen av växthusgaser. Detta avspeglar Hallands geografiska läge med stora transport- och godsvolymer, liksom den stora produktionen av livsmedel som finns i regionen. Transportsektorn behöver enligt slutsatserna öka sin användning av fossilfria bränslen, och inom jordbruket behövs en ökad kunskap om hur utsläppen av växthusgaser från djurhållning kan begränsas.

Klimat- och miljöpolicy

Klimat- och miljöpolicy är ett ensidigt dokument som anger att Region Halland ska vara ett föredöme på klimat- och miljöområdet och arbeta för en hållbar utveckling, ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Detta ska enligt policyn avspeglas i all verksamhet. Region Halland ska vidare ha en tydlig, långsiktig och föredömlig miljö- och klimatprofil och följa miljölagstiftning och andra krav. Vid alla stora förändringar i verksamheten ska miljökonsekvenserna beaktas. Verksamheter som helt eller delvis finansieras av Region Halland ska arbeta med hållbar utveckling och ständiga förbättringar av klimat- och miljöprestandan.

Region Halland ska stimulera till att alla medarbetare medverkar och bidrar aktivt till en god miljö, bättre hälsa och hållbar utveckling. Miljöarbetet ska kommuniceras och systematiskt följas upp.

Region Halland ska medverka till att förverkliga de nationella och de regionala miljömålen. Som grund för Region Hallands arbete med en hållbar utveckling och tillväxt ligger de nationella miljö kvalitetsmålen och FN:s hållbarhetsmål, Agenda 2030.

Strategi för energieffektivisering inom Region Halland 2014 och 2020

Regionens strategi för energieffektivisering togs fram under år 2012 och sätter fokus på den strategiska målriktningen avseende energieffektivisering i regionen. I strategin görs en beskrivning av utgångsläget 2012 och därefter vilka mål som finns för år 2014

respektive år 2020 (se avsnitt bilaga 1 för konkretisering av mål och aktiviteter). Region Hallands strategi för energieffektivisering i den egna verksamheten fokuserar på tre områden:

- Effektivare energianvändning i fastighetsbeståndet. Från och med 2020 ska den totala energianvändningen ha minskat med 20 % jämfört med 2010. Den totala energianvändningen ska vara 176 kWh/m² eller lägre.
- Effektivare transporter. Person- och varustransporter (ej ambulansverksamheten) står för merparten av Region Hallands totala miljöpåverkan. Strategin är att minska bilåkandet till förmån för kollektivresande samt att ersätta resor med alternativa mötesformer.
- Köpa in mer energieffektiv utrustning. Regionen har fastställt en upphandlingsprocess där verksamheten ansvarar för krav-specifikationen på varan eller tjänsten och förfrågningsunderlaget som helhet. Strategin är att bli bättre på LCC (livscykelkostnadsanalys) i upphandlingar av utrustning som använder energi eller påverkar energianvändningen.

Handlingsplan för grön tillväxt

Till grund för handlingsplanen ligger *Tillväxtstrategi för Halland 2014-2020* och den politiska process, i en särskilt tillsatt politisk programgrupp utsedd av Regionstyrelsen (RS), som genomförts under våren 2017 för att förstärka och komplettera Tillväxtstrategin vad gäller ekologisk hållbarhet och ta fram handlingsplanen. Dialog och inspel från andra offentliga, privata och ideella aktörer i Halland har påverkat utformningen och innehållet.

Handlingsplanen beskriver slutsatser och strategier som sedan leder fram till mål och aktiviteter (se avsnitt bilaga 2 för konkretisering av mål och aktiviteter) kopplat till grön tillväxt bland annat inom områdena klimatanpassning, robusta hållbara ekosystem och innovation.

Riktlinjer för det interna klimat- och miljöarbetet 2017-2020

Parallellt med framtagande av handlingsplanen för grön tillväxt och komplettering av tillväxtstrategin har det också genomförts en förnyelse av riktlinjer för Region Hallands interna miljö- energi- och klimatarbete. Det uppges ha varit en styrka att jobba med dessa tre dokument parallellt då samma möjligheter, utmaningar och analysunderlag, vad gäller ekologisk hållbarhet, ligger till grund för alla tre dokumenten.

Riktlinjer för det interna miljöarbetet är ett styrande dokument och dess planering, genomförande och uppföljning ska följa fastställda riktlinjer och rutiner för styrande dokument i Region Halland.

Region Hallands interna miljöarbete ska i huvudsak bedrivas inom tre huvudområden:

- Koldioxidneutralt
- Hållbar resurshushållning
- Innovationer

I riktlinjerna görs en beskrivning över vad Region Halland vill nå med sitt miljö- och klimatarbete och hur detta ska göras. Bland annat beskrivs att Region Hallands uppdrag är att främja en hållbar utveckling och tillväxt i Halland och att erbjuda alla som bor eller

vistas här en god hälso- och sjukvård. Genom ett aktivt klimat- och miljöarbete både internt och externt bidrar Region Halland till att Halland blir den bästa livsplatsen. Som grund för Region Hallands arbete med en hållbar utveckling och tillväxt ligger de nationella miljö kvalitetsmålen och FN:s hållbarhetsmål, Agenda 2030.

Region Hallands insatser för att begränsa klimat- och miljöpåverkan i egna verksamheter ligger i att minimera klimat- och miljöstörande utsläpp i de egna verksamheterna, ställa om till en fossilfri fordonsflotta och energiförsörjning samt att utveckla infrastrukturen för alternativa drivmedel inom Region Halland.

2.1.2 Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är uppfylld.

Bedömningen grundar vi på att RUS tillsammans med tillväxtstrategin och klimat- och miljöpolicyen pekar ut riktningen för de övergripande målen för hållbarhetsarbetet. Det beskrivs dock inte i dessa dokument *hur* målen ska nås. I energieffektiviseringsstrategin beskrivs däremot hur de övergripande målen för energieffektiviseringsarbetet ska nås, vilket också i RUS och tillväxtstrategin uppges vara regionens största utmaning i hållbarhetsarbetet.

Vi bedömer vidare att Handlingsplan för grön tillväxt och främst riktlinjerna för klimat- och miljöarbetet i kombination med ovan nämnda dokument beskriver strategierna för hur de övergripande målen för hållbarhetsarbetet ska uppnås. Vi konstaterar dock att strategierna inte finns samlade i ett gemensamt dokument. Enligt vår mening är de beskrivna strategierna i de olika dokumenten tydliga.

2.2 Mål, aktiviteter och resurser

Revisionsfråga 2: Har strategin konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter och har erforderliga resurser avsatts?

2.2.1 Iakttagelser

I varken **RUS** eller **klimat- och miljöpolicyen** finns några konkreta mål eller aktiviteter kopplade till hållbarhetsarbetet och det framgår inte heller vilka resurser som krävs för arbetet. I **tillväxtstrategin** finns en prioritering avseende en koldioxidneutral ekonomi och fossiloberoende och hållbar resurshantering. I detta ingår målen om sänkta CO₂ utsläpp, ökad andel förnybar energi och stimulera teknikutveckling inom miljö är utgångspunkten för det interna miljöarbetet och ska bidra till att de nationella och internationella miljö- och klimatmålen nås. Det finns dock inte konkret i tillväxtstrategin med exempelvis hur mycket CO₂-utsläppen ska minska eller någon resurssättning av arbetet.

Strategi för energieffektivisering innehåller mål och åtgärder som gäller för år 2014 och år 2020 inom områdena fastigheter, transporter och upphandling som alla har underområden såsom förnybar energi för fastigheter, förnybart bränsle för transporter och att köpa in utrustning med effektiv energianvändning i alla lägen för upphandling. I bilaga 1 återfinns mål och åtgärder för 2020 inom de respektive områdena. Varje åtgärd konkretiseras ytterligare i strategin kring vad det är som ska göras inom ramen för åtgärden. Samtliga mål och åtgärder i handlingsplanen är uppföljningsbara. De är dock inte alltid resurssatta. Eftersom att målen avser antingen år 2014 eller år 2020 är de tidssatta.

I **Handlingsplan för grön tillväxt** görs en beskrivning av åtgärder och genomförande. Varje åtgärd har tillhörande mål som återfinns i bilaga 2. Samtliga mål och aktiviteter i handlingsplanen är tidsatta och uppföljningsbara. De är dock inte resurssatta.

Riktlinjer för det interna klimat- och miljöarbetet 2017-2020 anger att inriktningen är att Region Hallands arbete ska ske genom aktiviteter inom området som ska leda till långsiktiga resultat. Vissa av aktiviteterna är av sådant slag att förstudier genomförs under den period som riktlinjen omfattar och med inriktning att de positiva resultaten till fullo integreras i den ordinarie verksamheten. Andra aktiviteter kan redan inledningsvis integreras eller sker redan i den ordinarie verksamheten.

Aktiviteterna som ska genomföras ska följa den av regionfullmäktige beslutade målstyrningskedjan. Det vill säga aktiviteterna ska kopplas till övergripande mål och åtaganden. Detta innebär att arbetet implementeras och följs upp inom verksamheternas ordinarie verksamhetsplaner och innebär också att regionfullmäktige har en möjlighet att följa det interna miljöarbetet. Det årliga arbetet för det interna miljöarbetet styrs genom mål- och budgetbeslutet och genom en politisk beslutsprocess.

Respektive nämnd ansvarar för att planering och genomförande av aktiviteter som styr mot målen, sker inom respektive verksamhet. Att mål, åtagande och aktiviteter ska implementeras i verksamhetsplaner och budget på olika nivåer i organisationen är enligt riktlinjen en avgörande faktor för framgång i hållbarhetsarbetet inom regionen.

Finansiering av aktiviteterna sker inom ordinarie mål- och budgetbeslut och verksamhetsförbättringar sker genom att aktiviteterna finansieras av berörda verksamheter. Initiativ till test- och pilotverksamheter ska uppmuntras och kan finansieras av regionstyrelsen. Förändringar i driftverksamhet som blir till följd av test- och pilotverksamhet, beslutas av regionstyrelsen.

I riktlinjen finns tre övergripande mål som brutits ned i åtaganden och aktiviteter som återfinns i bilaga 3. Till samtliga åtaganden finns en tydlig hänvisning till vilka områden i tillväxtstrategin som åtagandet avser. Det framgår även om åtagandet har specifika indikatorer som ska mätas samt vilka målnivåer som finns. För varje aktivitet finns det även ansvarig utsedd, vilket oftast är regionstyrelsen eller regionledningskontoret.

Utöver mål och aktiviteter i ovan specifika dokument innehåller regionens övergripande **Mål och budget 2020-2022** ett fokusområde kring *ökad konkurrenskraft* och där återfinns indikatorn att minska koldioxidutsläpp med målet att minska koldioxidutsläppen i regionens egna verksamheter jämfört med 2019. I övrigt finns inga mål kopplade till hållbarhetsarbetet i regionens budget. Det går inte heller att spåra i budgeten om det finns några särskilt avsatta ekonomiska medel för arbetet med hållbarhetsfrågor.

2.2.2 Bedömning

Vi bedömer revisionsfrågan som delvis uppfylld.

Bedömningen grundar vi på att tidigare nämnda strategier i huvudsak har konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter. Vi konstaterar dock att det finns många mål inom hållbarhetsområdet och genom att ta fram flera olika dokument där mål presenteras föreligger det en risk att det förekommer målkonflikter. Vi har i granskningen svårt att

avgöra vilka mål som är mest styrande. Genom att dokumenten inte heller anger vilka resurser som avsatts i arbetet (förutom i den interna riktlinjen där det framgår att arbetet ska ske inom nämndernas budgetram) är det svårt att avgöra vilka ekonomiska resurser som faktiskt avsatts för att arbeta med de omfattande målen som presenteras kopplat till de olika strategierna.

2.3 KommunikERING av strategin

Revisionsfråga 3: Har strategin kommunicerats i organisationen på ett tillfredsställande sätt?

2.3.1 Iakttagelser

RUS och tillväxtstrategin är framtagna tillsammans med flera aktörer och uppges under intervjuer vara välkända i regionens verksamheter. Då båda dokumenten är strategiska och sträcker sig över flerårsperioder har de förankrats och kommunicerats i regionens verksamheter. Dessa har inte enbart kommunicerats med fokus på miljö- och hållbarhetsfrågorna utan även alla andra delar som dessa strategier berör, vilket innebär att miljö- och hållbarhetsfrågorna inte har fått mer fokus än något annat som tas upp i strategierna.

Inom regionen fanns det en samordnare för det interna miljö- och klimatarbetet vars uppgift var att kommunicera och diskutera med regionens förvaltningarna kring det interna miljöarbetet och vad som sker inom ramen för det. I arbetet ingick även att kommunicera vilka riktlinjer som finns inom miljö- och klimatområdet. Samordnaren ledde också ett miljönätverk där frågorna diskuterades. Samordnaren har numera lämnat sin tjänst och har innan sommaren år 2020 ersatts med två nya tjänster.

Enligt intervjusvar är samtliga dokument levande på avdelningen för regional samhällsplanering där medarbetarna kontinuerligt arbetar efter dokumenten.

2.3.2 Bedömning

Vi bedömer revisionsfrågan som uppfylld.

Bedömningen grundar vi på att gällande strategier har kommunicerats i organisationen på ett tillfredsställande sätt genom miljönätverk för dokumenten specifikt riktade mot miljö- och klimatområdet, samt genom att de mer strategiska dokumenten har förankrats i verksamheterna.

2.4 Uppföljning

Revisionsfråga 4: Sker det en löpande uppföljning av hur arbetet fortskrider med att nå mål och genomföra aktiviteter?

2.4.1 Iakttagelser

Under år 2020 kommer en ny RUS att tas fram. När den nya tas fram kommer också den tidigare att utvärderas och följas upp. I övrigt följs RUS upp i samband med det ordinarie uppföljningsarbetet, alltså vid delårsbokslut och årsbokslut. Flera av dokumenten som tidigare beskrivits bygger på RUS och dessa är föremål för löpande uppföljning.

Tillväxtstrategin har följts upp flera gånger under perioden den varit giltig och ska följas upp årligen med syfte att kunna följa hur Halland utvecklas mot de övergripande målen och de strategiska valen i tillväxtstrategin. Uppföljningen för år 2019 är vid

granskningstillfället inte klar. Den senaste uppföljningen som finns att tillgå är från år 2018. Uppföljningen beskriver vad som har genomförts för att målen ska nås och vad som kvarstår.

På övergripande nivå följs Handlingsprogrammet för grön tillväxt upp inom ramen för uppföljning av indikatorer i Tillväxtstrategin inom områdena:

- Energieffektivisering
- Andel förnyelsebar energi
- Koldioxidutsläpp
- Innovationer för grön omställning

Detta innebär att handlingsplanen följs upp med samma frekvens som tillväxtstrategin.

I Strategi för energieffektivisering framgår flera rapporteringstillfällen. Rapportering till Region Hallands ledning ska ske två gånger per år i samband åttamånadersbokslut och årsbokslut. Rapporten ska innehålla följande:

- Måluppföljning
- Avslutade åtgärder med resultat för minskad energianvändning och kostnad
- Påbörjade åtgärder
- Håller tidplan för åtgärden, samt åtgärdens ekonomi.

Rapportering inom utförande förvaltning ska rapporteras till förvaltningsledningen tre gånger per år i samband med tertialbokslut efter fyra respektive åtta månader, samt årsbokslut. Rapporten ska innehålla följande:

- Måluppföljning
- Avslutade åtgärder med resultat för minskad energianvändning och kostnad.
- Påbörjade åtgärder
- Håller tidplan för åtgärden, samt åtgärdens ekonomi.

Uppföljning av Region Hallands interna miljö- och klimatarbete sker genom att aktiviteter som genomförs följs upp enligt specificerade indikatorer för vart och ett av aktiviteterna. Resultatet av detta vägs samman med en uttalad målsättning att resultatet i SKR:s Öppna jämförelser "Miljöarbetet i landsting och regioner" ska förbättras.

De sex övergripande nyckeltalen som ska följas upp årligen är:

- Antibiotikarecept per 1000 invånare
- Ekologiska livsmedel
- Energianvändning i lokaler
- Förnybara drivmedel i kollektivtrafiken
- Klimatpåverkan från medicinska gaser
- Avfallsåtervinning

Uppföljning av de specifika aktiviteterna sker i den ordinarie uppföljningsprocessen det vill säga i månadsrapporter och uppföljningsrapporter.

Av intervjuer framgår att gruppen med miljöstrateger ansvarar för uppföljningen av miljö- och klimatarbetet och samordnaren ansvarar för att skriva ett avsnitt om regionens miljöarbete i årsredovisningen. I årsredovisningen för år 2019 återfinns en miljöredovisning för regionen. Miljöredovisningen omfattar Region Hallands interna

miljöarbete under 2019 och utgår från Region Hallands Klimat- och miljöpolicy samt Riktlinjer för det interna klimat- och miljöarbetet 2017 - 2020.

Enligt intervjusvar sker också uppföljningar tre gånger per år gällande klimatarbetet i Stratsys. I uppföljningen framgår en löpande text om hur arbetet fortgår. Detta sker i samband med ordinarie uppföljningar i en uppföljningsrapport där förvaltningarna ska återge alla aktiviteter och vad de har gjort i förhållande till målen. Månadsvis görs rapporter avseende avvikelser.

I Klimat- och miljöpolicy anges att Region Halland ska medverka till att förverkliga de nationella och de regionala miljömålen. Som grund för Region Hallands arbete med en hållbar utveckling och tillväxt ligger de nationella miljö kvalitetsmålen och FN:s hållbarhetsmål, de 17 globala målen för en hållbar utveckling, samt Agenda 2030. Vi kan dock inte spåra att någon uppföljning av hållbarhetsarbetets utfall eller regionens bidrag gentemot de globala målen har skett. I intervjuer beskrivs hur Agenda 2030 ska integreras i processerna på ett tydligare sätt, då det anses att det skulle kunna bli ännu tydligare i uppföljningen och i styrningen.

Förutom vid uppföljningsrapporterna kan vi inte spåra i protokoll att regionstyrelsen beslutat eller specifikt följt upp regionens klimat- och miljöarbete från maj månad år 2019 till juni månad år 2020. 2020-06-03 beslutar regionstyrelsen att förlänga både RUS och tillväxtstrategin till utgången av år 2021.


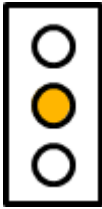

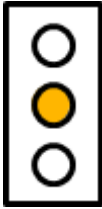
2.4.2 Bedömning

Vi bedömer revisionsfrågan som delvis uppfylld.

Bedömningen grundar vi på att det sker uppföljning av de olika strategierna och dokumenten med tillhörande mål och aktiviteter. Vi kan däremot inte spåra att det sker någon systematisk uppföljning till regionstyrelsen avseende miljö- och klimatarbetet med tillhörande mål och aktiviteter. Vi anser heller inte att det är helt tydligt i den ordinarie uppföljningen när vilket dokument följs upp eller hur det går med samtliga mål och aktiviteter i de olika dokumenten. Detta kan vara ett resultat av att dokumenten innehåller en stor mängd mål och att det därmed finns en otydlighet i uppföljningsprocessen.

3. Revisionell bedömning

Efter genomgång av granskningens samtliga revisionsfrågor gör vi den revisionella bedömningen att regionstyrelsen **inte helt** bedriver en ändamålsenlig styrning av miljöarbetet. Bedömningen görs mot bakgrund av utfallet av nedan revisionsfrågor:

Revisionsfråga	Kommentar	
Finns det en tydlig strategi för hur de övergripande målen för hållbarhetsarbetet ska uppnås?	<p>Uppfylld RUS tillsammans med tillväxtstrategin och klimat- och miljöpolicyen pekar ut riktningen för de övergripande målen för hållbarhetsarbetet. Det beskrivs dock inte i dessa dokument hur målen ska nås.</p> <p>Handlingsplan för grön tillväxt och främst riktlinjerna för klimat- och miljöarbetet i kombination med ovan nämnda dokument beskriver strategierna för hur de övergripande målen för hållbarhetsarbetet ska uppnås.</p>	
Har strategin konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter och har erforderliga resurser avsatts?	<p>Delvis uppfylld Strategier har i huvudsak konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter. Vi konstaterar dock att det finns många mål inom hållbarhetsområdet och genom att ta fram flera olika dokument där mål presenteras föreligger det en risk att det förekommer målkonflikter. Genom att dokumenten inte heller anger vilka resurser som avsatts i arbetet är det svårt att avgöra vilka ekonomiska resurser som faktiskt avsatts för att arbeta med de omfattande målen som presenteras kopplat till de olika strategierna</p>	
Har strategin kommunicerats i organisationen på ett tillfredsställande sätt?	<p>Uppfylld Gällande strategier har kommunicerats i organisationen på ett tillfredsställande sätt genom miljönätverk för dokumenten specifikt riktade mot miljö- och klimatområdet, samt genom att de mer strategiska dokumenten har förankrats i verksamheterna.</p>	
Sker det en löpande uppföljning av hur arbetet fortskrider med att nå mål och genomföra aktiviteter?	<p>Delvis uppfylld Det sker uppföljning av de olika strategierna och dokumenten med tillhörande mål och aktiviteter. Vi kan däremot inte spåra att det sker någon systematisk uppföljning i regionstyrelsen avseende miljö- och klimatarbetet med tillhörande mål och aktiviteter. Vi anser heller inte att det är helt tydligt i den ordinarie uppföljningen när vilket dokument följs upp eller hur det går med samtliga mål och aktiviteter i de olika</p>	

dokumenterna. Detta kan vara ett resultat av att dokumenterna innehåller en stor mängd mål och att det därmed finns en otydlighet i uppföljningsprocessen.

3.1 Rekommendationer

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- Vi rekommenderar regionstyrelsen att se över antalet mål inom miljö- och hållbarhetsområdet för att tydliggöra prioriteringar och underlätta uppföljning samt för att undvika målkonflikter.
- Vi rekommenderar att regionstyrelsen tydligt resurssätter målen som presenteras kopplat till de olika strategierna.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att det systematiskt sker uppföljning till regionstyrelsen avseende miljö- och klimatarbetet med tillhörande mål och aktiviteter och att det tydliggörs när respektive dokument följs upp.
- Vi rekommenderar regionstyrelsen att följa upp hållbarhetsarbetet utifrån Agenda 2030 för att tydliggöra hur regionen bidrar till de globala målen.

4. Bilagor

Bilaga 1 - Åtgärder och mål i strategi för energieffektivisering

Område	Mål 2014	Åtgärder för mål 2014	Mål 2020	Åtgärder för mål 2020
Fastigheter	2014 ska den totala energianvändningen ha minskat med 12 % jämfört med 2010. Den totala energianvändningen ska vara 198 kWh/m ² eller lägre.	<ul style="list-style-type: none"> • Plan för energieffektivisering av regionens byggnader fram till 2014 • Översyn av energistatistik • Ta fram rutin för systematiskt energiarbete • Uppdatering av nuläge • Genomföra förslag i energideklarationer och energibesiktningar • Utbildning av driftpersonal • Undersöka möjligheten till gröna hyresavtal 	Från och med 2020 ska den totala energianvändningen ha minskat med 20 % jämfört med 2010. Den totala energianvändningen ska vara 176 kWh/m ² eller lägre.	<ul style="list-style-type: none"> • Ta fram en plan för vilka byggnader som ska energieffektiviseras mellan 2015 och 2020 • Utveckla Region Hallands energiriktlinje mot näroloenergi i byggnader
Förnybar energi	Öka andelen förnybar energi med 2 % eller ca 1 000 MWh.	<ul style="list-style-type: none"> • Inleda diskussioner med Region Hallands fjärr- och närvärmeleverantörer om på vilket sätt fjärr- och närvärmeavtalen kan bli fossilfria • Installera uppvärmning med förnybar energi på fossilvärmda byggnader • Utredda möjligheterna till produktion av förnybar energi • Installera solfångare och solpaneler på ett antal lämpliga byggnader 	• Andelen förnybar energi för uppvärmning ska vara 100 % år 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Göra förstudie på förutsättningarna för solkyla • Alla avtal ska vara omförhandlade mot förnybar energi • Byggnader med fossil uppvärmning konverteras till förnybar energi
Köpa in energieffektiva byggnader	Nya energiriktlinjer börjar användas från 2014.	Ta fram Region Hallands "Energiriktlinjer" under 2013	-	-
Hyra in energieffektiva lokaler	Ställa krav på energieffektivisering vid inhyring av lokaler från och med 2013	<ul style="list-style-type: none"> • Ställa krav på energieffektivisering vid inhyring av lokaler • Verka för att inhyrda lokaler med fossil uppvärmning byter till förnybar 	-	-

		energi		
Transporter				
Förnybart bränsle	<ul style="list-style-type: none"> •40 procent av alla egna transporter sker med förnybart bränsle • Regionen ska arbeta efter principen att använda biogas producerad i den egna anläggningen på Plönninge för att driva 14 egna person- och transportfordon destinerade på Plönningegymnasiet. 	<ul style="list-style-type: none"> •Elbilar ska köpas in för behovet för kortare resor och interna transporter • Fordon som använder biogas ska köpas in • Utbyte av dieselfordon till fordon för gas och etanol 	<ul style="list-style-type: none"> •Alla egna transporter sker med förnybart bränsle • Fortlöpande ska logistiklösningar utvecklas för att flytta biogas från produktionsplats till där bilarna finns. Potentialen i den egna anläggningen är årsförbrukning för 100 fordon. Regionen arbetar också för att öka antalet intressenter för ökad samhandling i syfte att öka biogasproduktionen. 	-
Koldioxidutsläpp från nationella tjänsteresor	<ul style="list-style-type: none"> •Koldioxidutsläppen från nationella tjänsteresor ska ha minskat med 15 % jämfört med år 2010. • 2014 ska den totala energianvändningen (MWh) inom egna transporter ha minskat med 10 % 	<ul style="list-style-type: none"> •Minska antalet flygresor • Minska antalet resor med bil och underlätta kollektivresandet • Minska det totala antalet resor genom alternativa mötesformer • Införa fasta mötestider inom regionen • Utbilda anställda i Eco-driving • Använda den regiongemensamma bilpoolen på ett effektivare sätt • Bättre samordning av transporter och leveranser inom regionen • Ställa miljökrav vid upphandling av transporter • Inköpa fler el-cyklar för att minska bilåkandet • Ta fram en gemensam Resepolicy för Region Halland med tydlig miljö- och energiprofil • Elbilar ska köpas in • Förbättra statistiken över resor, inklusive resor levererade via 	<ul style="list-style-type: none"> • Koldioxidutsläppen från nationella tjänsteresor ska ha minskat med 40 % jämfört med år 2011 • 2020 ska den totala energianvändningen (MWh) inom egna transporter ha minskat med 15 % 	-

		resebyrå		
Upphandling				
köpa in utrustning med effektiv energianvändning i alla lägen, även viloläge	LCC (livscykelkostnadsanalys) ska användas i 80 % av alla upphandlingar av utrustning som använder energi eller påverkar energianvändningen.	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildning i LCC för ca 40 personer. • Framtagning av LCC-modell Region Halland • Fokus på upphandlingar inom medicinteknik och tandvård • Fokus på upphandlingar inom teknik • Fokus på upphandlingar inom IT, Grön IT • Utred verktyg för energieffektiva upphandlingar 	LCC är en självklarhet och används vid all upphandling som påverkar energianvändning.	Fokus på innovationsupphandlingar avseende energianvändning. Arbeta med innovations- och teknikupphandlingar <ul style="list-style-type: none"> • Utveckling av LCC Region Halland • Framtagande av strategier för energieffektiv upphandling • Strategiska innovationer • Incitament och viten i upphandlingar avseende energianvändning

Bilaga 2 - Åtgärder och mål i Handlingsplan för grön tillväxt

Åtgärd	Mål
Livsmedelsprogram	<ul style="list-style-type: none"> - Under 2017 ha arbetat fram ett livsmedelsprogram i ett brett samarbete med aktörer i den halländska livsmedelskedjan. - Under 2017-2020 kommer med koppling till Livsmedelsprogram för Halland minst två större projekt att genomföras inom livsmedelssektor. "Hallands Skafferier" och "Hallands Matgille". Projekten kommer att bidra till minskad klimatpåverkan och ökad hållbarhet genom bl.a. att samordning av logistik och distribution av närproducerade livsmedel, cirkulära affärsmodeller och andra innovativa insatser.
Energikontor	2018-2020 : Utveckla energikontorets kapacitet och genomförandekraft för att integrera och stärka energieffektiviseringsarbetet i Halland
Innovationsplattform för grön tillväxt	2018 - 2020 finns en eller flera etablerade kunskapsplattformar för grön tillväxt som initierar 3 samfinansierade utvecklingsprojekt om året baserad på samverkan mellan samhälle, akademi och företag. Plattformen ska ha en tydlig medverkan och drivkraft av företag med funktion och nytta för tillväxt i dessa.
Utveckla Plönninge, mötesplats för grön tillväxt -brukande, innovation och kunskap	<ul style="list-style-type: none"> - 2017-2019: Åstadkomma en ekonomiskt hållbar lösning för en fysisk mötesplats för grön tillväxt enligt särskild projektplan - 2018: Genom en förstudie visualisera och beskriva hur en testmiljö för ett hållbart boende, "ekoby", skulle kunna utvecklas på Plönninge
Samverkande stödformer	<ul style="list-style-type: none"> - 2018: Ta fram minst en konkret samverkansmodell där Länsstyrelsens finansiering inom området kompletterar Region Hallands - 2018-2020: Andelen utvecklingscheckar riktade mot ekologisk hållbarhet ökar under perioden med 2016 som basår. - Under 2017-2020 arbeta fram en gemensam målstruktur tillsammans med ALMI Halland för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet.
Utveckla tillgängliga och attraktiva naturvärden	<ul style="list-style-type: none"> - 2018-2020: Länsstyrelsen bildar naturreservat i enlighet med sin verksamhetsplan, förvaltar befintliga skyddade områden väl och tar fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur. - 2018-2020: Region Halland underlättar planering och uppförande av attraktiva boendemiljöer i alla delar av Halland. Detta görs bland annat genom infrastruktur- och kollektivtrafikplanering enligt riktlinjer beskrivna i regionalt trafikförsörjningsprogram samt regional infrastrukturplan och bredbandstrategi för Halland.

	<p>- 2018-2020: Region Hallands årliga stöd till Västkuststiftelsen ska ge ökad tillgänglighet i elva namngivna naturreservat i Halland.</p>
<p>Kunskap, fakta och analys är förutsättning för bra satsningar</p>	<p>- År 2018-2020 årligen följa upp utveckling av koldioxidutsläpp i Halland. - År 2019 följa upp utvecklingen av andel förnyelsebar energi och energieffektivisering - År 2018-2020 årligen följa upp innovationsutvecklingen inom grön omställning. - År 2018-2020 lämna bidrag till uppföljning av försurande nedfall och kust- och sötvattens förändring. - Under 2018- 2020 årligen i samarbete med Länsstyrelsen och Hallands kommuner följa upp statistik och analys för exempelvis utveckling av energiläge, status på biologisk mångfald och bioekonomi. - Under 2017-2018 stödjade tillkomsten av en bred platsbunden forskningsplattform i landsbygdsmiljö för vatten och vattenkvalitet invid Bolmen i Hylte kommun - Under 2018-2020 delta i arbetet med Sveriges regioners kommunikationsplattform för bioekonomisk utveckling - År 2018-2020 ska tjänstemän inom sakområdet aktivt delta i Regionkontorets arbete för att utveckla analysunderlag för alla hållbarhetsperspektiven</p>
<p>EU-samarbete</p>	<p>- 2018-2020 ska Brysselkontoret (samfinansierat kontor mellan Halland, Blekinge och Småland) i samarbete med Regionkontoret inom området hjälpa till med att:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Finna sätt att introducera finansieringsformer som kompletterar de regionala utvecklingsmedlen. 2. Genomföra analys av styrkeområdet grön tillväxt med verktyg från erfarenheterna med smart specialisering. 3. Omvärldsbevaka utvecklingen av marknader kopplade till förnybar energi och resurseffektivitet. <p>- 2018-2020: Undersöka möjligheter till samarbeten inom ramen för ekologisk hållbarhet i Interreg programmen - 2018-2020: Fortsatt samarbete inom projektet GREAT för utbyggnad av tankställe för el och gas mellan Oslo och Hamburg</p>
<p>Kompetensutveckling</p>	<p>- Under 2018-2020 stödja Högskolan i Halmstad och andra aktörer som vill utveckla insatser som underlättar för människor utanför arbetsmarknaden att få jobb inom grön tillväxt. - Under 2018-2020 stödja insatser som ökar ungdomars intresse för utbildningar inom området ekologisk hållbarhet och angränsande områden.</p>
<p>Kommunikation</p>	<p>- 2018-2020: Genomföra en årlig spridningskonferens med regionalpolitisk avsändare Mål 2018-2020: Utveckla den digitala kunskapsplattformen för samverkansaktörerna inom den gröna omställningen - 2018-2020: Initiera och genomföra erfarenhets- och kunskapsutbyte med aktörer inom ekologisk hållbarhet i Halland</p>

Bilaga 3 - Åtgärder och mål i Riktlinjer för det interna klimat- och miljöarbetet 2017-2020

Övergripande mål	Åtagande	Aktiviteter
Region Halland ska reducera koldioxidutsläppen med 80% till 2025 i regionens egna verksamheter	Koldioxidutsläppen från Region Hallands interna transporter minskas med minst 20 % till och med år 2020.	<ul style="list-style-type: none"> • Öka den fossilfria andelen av transporter så att minskningen sker med 150 ton/år. • Handlingsplan ska tas fram som tydligt visar vad som avses göras år 2018 och 2019 kopplat till elbilar och laddningsstationer. I handlingsplanen ska framgå vilka besparingar detta kommer att medföra i form av minskade utsläpp, minskade bränslekostnader m.m. (Ansvarig:RGS, beslut i RS.) • Under 2018 utarbeta underlag så att intern prissättning kan vara ett ekonomiskt styrmedel. (Ansvarig: RGS) • Från och med år 2018 ska laddinfrastrukturen för interna och publika behov tillgodoses. (Ansvarig: RGS) • Tillse att det finns fossilfria alternativ i fordonsflottan.(Ansvarig: RGS) • Introducera medarbetarna i användning av ny teknik inom fordonsflottan. (Ansvarig: RGS) • System för samåkning vid användning av regionens bilpool ska vara i funktion senast 2017. (Ansvarig: RGS) • Informationskampanjer om resor och videokonferenser ska genomföras. (Ansvarig: RK)
	Till 2020 ska den totala energianvändningen ha minskat med 20 % jämfört med 2010.	<ul style="list-style-type: none"> • Energianvändningen i fastigheter ska minska med 3 procent per år mellan åren 2017-2020, som delmål för att nå energimålet till 2020. (Ansvarig: RGS) • Life Cycle Cost (LCC) med Plönninge som testmiljö. (Ansvarig: RK)
	Minska Region Hallands klimatpåverkan och öka andelen förnybar energi. År 2020 ska all uppvärmning i Region Hallands anläggningar vara förnybar. Öka andelen egenproducerad förnybar energi.	<ul style="list-style-type: none"> • Varje år, 2017-2020, investera i förnybar energi som producerar minst 200.000 kWh/år. • En utredning ska genomföras för att se om det finns ytterligare förutsättningar för förnybar egenproducerad energi. (Ansvarig: RGS) • Utredda vilka byggnader som försörjs med fossila bränslen och hur konvertering kan ske. Planen ska omfatta en konvertering under 5 år. (Ansvarig: RGS)

		<ul style="list-style-type: none"> • Omförhandla nuvarande energiavtal till förnybar energiproduktion. (Ansvarig: RGS)
Region Halland ska använda samhällsutmaningarna som drivkraft för innovationer	Stimulera Region Hallands verksamheter att delta i miljövänliga innovationer i näringslivet. Minst två prototyper av produkter i ett fossilfritt material som ersätter fossila produkter ska tas fram där Region Hallands verksamheter fungerat som testmiljöer.	<ul style="list-style-type: none"> • Genomföra kompetensutvecklingsprogram för innovationsupphandlingar tillsammans med de halländska kommunerna under 2018. (Ansvarig: RK) • Utveckla testmiljö för någon fossilfri/energisnål produkt under 2017. (Ansvarig: RK)
Region Halland ska vara ett föredöme i klimat- och miljöarbetet.	År 2020 ska fler invånare i Halland vara medvetna om läkemedels påverkan och hur man själv kan bidra till att minska miljöpåverkan. All kassering sker på rätt sätt. Bevaka att miljöaspekterna beaktas i samband med läkemedelsupphandlingar.	<ul style="list-style-type: none"> • Fördjupa samarbetet mellan miljöstrateg, miljösamordnare och enheten för läkemedelsstrategi och läkemedelsenheten och tillsammans göra årliga insatser för att minska miljöpåverkan från läkemedel. (RK) • Läkemedelsöversynen ska öka. (RK)
.	Delta i arbetet för att synliggöra ekologiska-, ekonomiska- och sociala hållbarhetsaspekter på livsmedel genom nyckeltal och beräkningar i samarbete med andra regioner och nationella aktörer	<ul style="list-style-type: none"> • Inköp av ekologiska livsmedel ska vara minst 30% av den årliga livsmedelsbudgeten år 2017/2018. • Allt kött som köps in i verksamheten ska minst uppnå svensk djurskyddslagstiftning. Fisk som används ska komma från hållbara bestånd. (Ansvarig: RGS)
	Minskad användning av miljöbelastande engångsmaterial och kemikalier	<ul style="list-style-type: none"> • Lista ska framställas under 2018 över de mest miljöbelastande engångsprodukterna (Ansvarig: RK) • Från och med 2019 ska miljökrav aktualiseras i upphandlingar och i enlighet med framtagna lista. (Ansvarig: RGS) • Gröna produkter ska märkas upp i förrådslistan enligt det bästa miljöalternativet med minst miljöpåverkan. (Ansvarig: förrådsansvarig) • De mest miljöpåverkande produkterna ska om möjlighet finns fasas ut med minst två produkter årligen (Ansvarig: samtliga) • Ta fram en plan för utfasning av produkter som innehåller mikroplaster, där alternativ finns. • Arbeta efter myndigheters rekommendation för utfasning och riskminskning av ämnen.

2020-08-17

Kerstin Sikander

Uppdragsledare

Anna Borg

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Region Hallands revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2020-04-16. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.